

## Redaktionelt

*Slagmark - tidsskrift for idéhistorie* er atter på gaden! Og i en ny, spændende version! Udvendigt er alt ved det gamle, men indvendigt er der sket noget. I stedet for at udgive tunge temanumre, hvor samtlige artikler kredser omkring aspekter af ét og samme overordnede emne, har vi valgt at sprede stoffet på flere små tematiske moduler. Det er vort forfængelige håb, at dette koncept vil gøre *Slagmark* til et tidsskrift, der vil kunne dække flere områder - og interessere en større læserskare - inden for det samme nummer. Anmeldelserne og de kortere bognoter er der ikke blevet ændret ved.

Det første temamodul handler om to amerikanske filosoffer, nemlig Richard Rorty og Charles S. Peirce.

Siden Rorty i 1979 udgav sin første bog *Philosophy and the Mirror of Nature*, har han fået en stadig mere central position, ikke alene inden for angelsaksisk tænkning, men også som *brobygger* til de kontinentale filosofier. Søren Christensens og Morten Haugaard Jeppesens artikel "Richard Rortys pragmatisme" opridser dels de gennemgående linier i Rortys projekt - opgøret med epistemologien og anti-fundamentalismen - dels demonstrerer den en forskydning i hans tænkning fra hermeneutisk konversation til romantisk innovation. Desuden bringes en oversættelse af et uddrag fra Rortys seneste bog *Contingency, irony, and solidarity* (1989). Her argumenterer Rorty for, at filosofien må opgive sin rolle som kulturel overopsynsmand og i stedet bør "privatisere sig". Omvendt er det Rortys opfattelse, at litteraturen, der traditionel forbindes med det private, kan varetage rollen som solidaritetens katalysator.

Sammen med William James og John Dewey udgør Charles S. Peirce (1839-1914) den første generation af filosoffer i amerikansk tænkning. Gérard Deledalle, forfatter til flere værker om Peirce og amerikansk filosofi, skriver om Peirce som en slags faderfigur på det nye kontinent. Først og fremmest drejer det sig om en fremstilling af Peirces *filosofiske* position - i modsætning til semiotikeren eller videnskabsteoretikeren Peirce - og samtidig karakteriseres kernepunkterne i en amerikansk pragmatisk tradition til forskel fra en traditionel europæisk metafysik.

Det andet temamodul knytter an til de store forandringer i Østeuropa, som vi har været vidne til siden november 1989. Disse forandringer har ikke mindst været symboliseret ved Berlin-murens fald. Men også en *teoretisk mur* synes at være faldet: den tankekonstruktion, som de socialistiske stater i øst har opbygget, efter oktoberrevolution i Sovjetunionen og efter den 2. verdenskrigs afslutning i de andre østlande, under navnet *marxisme-leninisme*.

Den franske filosof Cornelius Castoriadis, en af den sovjetiske ortodoksi og bureaukratis tidligste kritikere, forsøger i sin artikel "Marxismen-leninismen"

mens sammenbrud" at forklare det "historiske bedrag", som han hævder denne tankekonstruktion har været. Årsagen søges både i marxismen-leninismens fremstilling af sig selv som en fortsættelse af det demokratiske og revolutionære frigørelsesprojekt i Vesten og i fascinationen af Partiet og den rå styrke.

En anden fransk filosof - og marxist - døde i slutningen af 1990: Louis Althusser. En af hans danske arvtagere, Lars-Henrik Schmidt, har skrevet en nekrolog over denne tragiske figur, der spillede en vigtig rolle for receptionen af den historiske materialisme og den franske epistemologi i 70'erne, men som siden forsvandt fra den teoretiske arena. For de fleste fremstår Althusser's tekster som kommentarer til Marx' tekster, som marxistiske tekster. Men Lars-Henrik Schmidt gør det til sin pointe at læse Althusser som "en *egen-sindig* filosof, der tænkte med marxismens tekster som materiale for at insistere på en selvstændig filosofisk praksis".

Det tredje og sidste temamodul i nummeret omfatter en artikel og en samtale, der i en vis forstand begge tager udgangspunkt i *grænsen* som centralt begreb.

Søren Gosvig Olesen stiller spørgsmålet, om det er muligt at *trække landegrænser i filosofiens verden*. Han advarer i denne forbindelse mod det, han kalder det "ydre ræsonnement", mod at betragte nationale træk som noget, man bevidst vælger sig. Nationaliteten, i filosofien og andetsteds, ligger før det bevidste. Der tænkes allerede, før mennesket tænker.

For endnu en fransk filosof, Vincent Descombes, er det ikke alene grænsen mellem de forskellige nationaliteter og deres kulturelle traditioner, som må tages i betragtning, men også grænsen mellem *filosofiens begrebslige intervention* og *humanvidenskabernes positive forskning*, mellem refleksionen over det mulige og beskrivelsen eller forudsigelsen af det virkelige. Finn Frandsens samtale med ham knytter an til udgivelsen af hans seneste bog, *Filosofi i stormvejr*, fra 1989. I denne bog anklager Descombes store dele af den tænkning, som har kendetegnet 80'erne, herunder Jürgen Habermas og Michel Foucault, for at overse disse to "grænser" og ende i en *filosofistisk position*.